

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 41

Suchý poldr poblíž bývalého Ryšanova sadu ?

Mikroregion Litomyšlsko chce realizovat v krajině úpravy, které zamezí povodním a půdní erozi.

Mikroregion Litomyšlsko v minulých letech provedl první kroky, pozitivně nasměřované vůči naší okolní krajině, aby bylo zmenšeno smývání a odnášení ornice větrem z polí. Prozatím má zpracovanou Analýzu území a návrh protipovodňových opatření. Týká se to teritoria 41 obcí včetně města Litomyšl, které tvoří Mikroregion Litomyšlsko. Celý projekt má název „**Studie proveditelnosti k realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření – Mikroregion Litomyšlsko**“. **Příprava projektové dokumentace je z 90 % dotována v rámci operačního programu životní prostředí, 10% nákladů nese na svých bedrech Mikroregion.**

V letošním roce bylo vytipováno několik lokalit, které je možno řešit při přívalových deštích suchým poldrem. (Suchý poldr je laicky řečeno hliněná hráz porostlá trávou, která má v době rychlého přívalového deště vodu zastavit, propouštět ji dále pomaleji, případně dojde k vsáknutí vody před touto hliněnou hrází.) I naše obec jako poslední co se týče důležitosti v ohrožení, připadla do balíčku vybraných. Jedná se o suchém poldru poblíž bývalého Ryšanova sadu. Je připravována projektová dokumentace k územnímu řízení, jejíž součástí jsou i smlouvy s majiteli pozemků, na nichž by stavba měla být umístěna. Poldr by v případě přívalové srážky měl zachytit rychle stékající vodu z okolních svažitých pozemků. Hlína z polí by se tak nedostávala do potoka. U nás ani tak hodně voda neškodí na obydlích, bezprostředně se to týká pouze domu Jůzových. Dochází ale stále ke smývání ornice a její usazování v korytu Fialy, které je zanášeno.

Bohužel nemůžeme požádat o dotaci na jiné drobnější protierozní opatření, která by možná dostačovala a splnila svůj úkol také. Do krajiny by měly být navraceny v menší míře prvky, které kdysi bránily smývání půdy vodou a do určité míry i větrným přesunům půdy. Tyto prvky mají sice honosné názvy, ale jsou to věci časem a praxí vyzkoušené a fungující. Je to například **protierozní mez** – travnatý pás i s další zelení a v souběhu odvodňovací prvek (mělký příkop). **Protierozní průleh** – příkop maximální hloubky 100 cm, minimální šířky 300 cm, zatravněný nebo s jinou vegetací. Dále jsou to **protierozní příkopy a ochranné zatravnění**. Obdělávání polí zemědělskou technikou se tím příliš nezkomplikuje.

Tato méně nákladná opatření ale nejsou v poslední době v dotacích vypisována. To je problém DOTACÍ. Evropská unie vyhlásí nějaký dotační titul, nyní jsou to poldry, a my o to buď požádáme, aby peníze nezůstaly ležet ladem, nebo nepožádáme. Takže často žádáme o něco, co úplně přesně nevystihuje naše představy a potřeby. V tom je ta velká chyba dotací. EU nám nabízí to, co ona rozhodne, ne to, co my přesně potřebujeme. Buď se podvolíme a máme aspoň něco, nebo nepodvolíme a nemáme žádné dotační peníze. Tady není žádná volnost výběru. Chceš, nechceš a jdi.

Řešení problému v krajině se opravdu týká nás všech: zemědělců, majitelů půdy, obcí, každého člověka. Jmenovaný poldr by se dotkl práv mnoha majitelů půdy. Celkem 21 fyzických i právnických osob. Patnáct z nich se vyjádřila kladně a stavbu poldru na svých pozemcích dovolí a smlouvy o prodeji či věcném břemeni podepsali. Šest majitelů však s řešením nesouhlasí a rozmysleli se, že prodej neuskuteční a ani věcné břemeno na svém pozemku nestrpí. Tím je tento pokus o ochranu půdy a následně zanášení potoka u konce. Nehrozila nám povodňová voda, která by ničila majetek lidí ve velkém. V tomto případě to byl ozdravný krok vůči přírodě. Nezanášel by se potok hlínou z polí a pole by nebyla tak drasticky zbavována svého nejvýživnějšího povrchu.

Jménem Mikroregionu Litomyšlsko a jménem naší obce bych chtěla poděkovat těm majitelům, kteří byli vstřícní a ochotní k jednání se zástupcem firmy Šindlar z Hradce Králové, která pro nás projektovou dokumentaci připravovala. Dvě třetiny majitelů půdy smlouvy podepsaly, ale jedna třetina majitelů odmítla. Mají na to ale právo.

Akce bude ukončena a nebude na ní pokračováno, majitelé pozemků by museli ve 100 % souhlasit.

Doufejme, že přijdou i dotace na drobnější úpravy v krajině, že budeme jako obec vybráni a majitelé pozemků uznají, že to jsou opatření, která se jim líbí a která strpí.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka Morašic

VOLBA PREZIDENTA ČESKÉ REPUBLIKY

V pátek 11. ledna a v sobotu 12. ledna 2013 proběhne volba prezidenta České republiky. V pátek můžete volební místnost navštívit od 14⁰⁰ do 22⁰⁰. V sobotu od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ hod. Nezapomeňte si občanský průkaz. **PŘÍPADNÉ DRUHÉ KOLO SE USKUTEČNÍ 25. A 26. LEDNA 2013.**

POZVÁNÍ NA OBECNÍ PLES

V sobotu 23. února 2013 pořádáme ve spolupráci s TJ Sokol již tradiční obecní ples. Letos nám zahraje znovu hudba MEDIUM. Přijďte se pobavit !

KONTAKT NA KOMINÍKA

Po našich vesnicích sice chodí kominík dům od domu, ale třeba zrovna v době, kdy jste ještě v práci. Pokud si chcete nechat vymést komín, můžete mu zavolat a domluvit si termín jeho návštěvy. Kontakt na kominíka pana Čapka z Čisté: 732 561 452

Ze života obce

- Od firmy EKO-KOM a. s. jsme obdrželi **odměnu za tříděný odpad** za období od 1.7. do 30. 9. 2012 ve výši 13.832,- Kč Kč.
- Bylo provedeno **umístění svodidel v Řikovicích** okolo silnice III/3594 nad srázem k Tašnerovým č.p. 8.
- Od bahna byl **vyčištěn potok** od domu Jůzových až k druhému mostku u Markových.
- Pro všechny tři katastry naší obce máme hotov **pasport místních komunikací**. To jsou „mapky“ silnic a místních komunikací, které bychom podle zákona měli mít. - HŠ-

TISKOVÁ ZPRÁVA: Opravdu víte, proč platíte za odpad?

Pardubice, 26. 10. 2012 – Nakládání s odpady je služba veřejnosti, kterou obyvatelům neposkytuje stát, ale jednotlivé obce. Ačkoliv základní způsoby nakládání s odpady jsou stejné pro všechny, jednotlivé obecní úřady si mohou nastavit vlastní systém podle místních podmínek a zvyklostí. Všichni do jednoho však za odpady platíme. Pokládáte si neustále otázku, proč musíte městu nebo obci platit za něco, co vyhazujete?

Nakládání s odpady je služba jako každá jiná a i za ni se musí platit. Jinými slovy - obce, jakožto vlastníci odpadů, jsou za nakládání s odpady povinny platit oprávněným osobám. Protože odpady produkují občané obce, je logické, že se obec od nich snaží získat peníze. „Každý z nás produkuje odpad a zároveň žádá, aby ho odpad neobtěžoval, aby se neválel kolem domů a měst. A protože odpady se prostě musí odvážet a je nevyhnutelné, aby se s nimi v rámci ochrany zdraví a životního prostředí nakládalo podle zákona, je stejně nevyhnutelné za tuto službu platit“, říká Tomáš Pešek, regionální manažer společnosti EKO-KOM, a.s. pro Pardubický a Královéhradecký kraj.

Pro správné nakládání s odpady je nezbytná celá řada na sebe navazujících technických zařízení počínaje sběrnými nádobami, přes svozová vozidla až k zařízením pro odstraňování nebo úpravu a recyklaci odpadů. Všechna tato zařízení obsluhují lidé, kteří musí být za svoji mnohdy velmi náročnou a nepříjemnou práci placeni. Jen pro představu – popelnice na směsný odpad stojí okolo 500 Kč, kontejner na tříděný odpad nestojí méně než 4 000 Kč, svozové vozidlo nepořídíte za méně než 3 miliony Kč. Výstavba skládky se pohybuje v řádech stovek milionů. Připočítejte cenu pracovní síly a zákonné poplatky za tunu odpadu uloženého na skládce. Sečteno a podtrženo, nakládání s odpady je náročná, zodpovědná, ale taky nákladná záležitost, bez které se v dnešní době neobejdeme. Odpadové hospodářství obcí se ale skládá i z dalších činností, nejen ze svozu směsného komunálního odpadu. Další náklady spolu nese nakládání s objemným odpadem, nebezpečnými odpady, odpadkovými koši, případně s provozem sběrného dvora. Obce se mimo jiné musí postarat i o veřejná prostranství, musí odstraňovat černé skládky. Nemalé náklady obci přináší i třídění odpadů, ale zde naštěstí obce získávají finanční odměnu ze systému EKO-KOM. Čím více odpadů obec vytrídí a předá k recyklaci, tím vyšší je odměna. I přesto se průměrné náklady na odpadové hospodářství pohybují okolo 900 Kč na osobu a rok.

Nejrozšířenějším způsobem platby za odpad je poplatek známý jako „poplatek za hlavu“, správně řečeno místní poplatek za provoz systému odpadového hospodářství obce. Tento poplatek byl zaveden v roce 2002 a jeho hlavním cílem bylo nahradit do té doby zavedený „známkový systém“, a snížit tak vznik černých skládek a zároveň přimět občany k tomu, aby s odpadem nakládali správně. Poplatek je konstruován podle skutečných nákladů obce na odpad a jeho maximální výše je omezena zákonem. „Největší chybou je myslet si, že za onen obligátní poplatek, který může činit od příštího roku až 1 000 Kč na osobu (do letoška to bylo 500 Kč), si platím popelnici na směsný odpad, a tudíž nemá cenu třídít nebo se jakkoliv o odpady starat, protože platím stejně, ať třídím nebo ne“, doplňuje Tomáš Pešek. Z vybraných peněz je ve skutečnosti hrazen nejen svoz popelnic, ale i odvoz objemných a nebezpečných odpadů, sběr a svoz tříděných odpadů, úklidy černých skládek, provoz sběrného dvora apod. Obce však mají i další možnosti jak zpoplatnit obyvatelstvo, a to buď formou poplatku za komunální odpad, nebo na základě písemné smlouvy mezi občanem a obcí.

Nevýhodou místního poplatku je, že funguje na kolektivním principu a nerozlišuje individuální přístup občana k nakládání s odpady. Například, budou-li všichni občané třídít odpad, je možné, že se poplatek zvyšovat nebude. Existuje ale také opačná varianta - pokud se všechen odpad bude házet do popelnic, je vysoce pravděpodobné, že budeme každý rok platit za odpady více a více.

Přemýšlet a třídít odpad se tak vyplatí i vám. Téma odpadového hospodářství je řešeno Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje ve spolupráci se společností EKO-KOM, a.s. v rámci „Partnerského projektu dalšího vzdělávání občanů Pardubického kraje v oblasti ekologie a odpadového hospodářství“, který získal podporu z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Financování projektu je zajištěno Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Více informací o projektu naleznete na webových stránkách www.rrapk.cz.

Tomáš Pešek

P.S. Většina obyvatel naší obce si již zvykla pravidelně odpad třídít. Svědčí o tom například čím dál rychleji rostoucí „hora“ žlutých pytlů na plasty a tetrapack, kterou můžeme sledovat u nás na sběrném dvoře. Za sběr druhotných surovin dostává obec od firmy EKO-KOM a.s. pravidelné čtvrtletní odměny. Tyto peníze mohou být zase vráceny zpět do systému. Proto ani letos nebudeme navyšovat „poplatek za popelnice“. Takto chceme poděkovat těm občanům, kteří třídí, a motivovat další ke třídění.

Novinka: V chodbě na Obecním úřadu v Morašicích je umístěn box na staré náplně do tiskáren a kopírek (cartridge a tonery). Nevyhazujte je do popelnic bez užítku, je možno je také recyklovat. Pomůžeme tak přírodě i sobě. Málokdo ví, že na výrobu tonerové kazety se spotřebuje přibližně 3,5 litru ropy během výrobního procesu. To stojí za to při cestě na obecní úřad vzít s sebou nepotřebnou „náplň“ a tam ji vyhodit do boxu k recyklaci. -HŠ-

Toulky moravičskou minulostí

Jaroslav Šejnoha. Píši vzpomínky na další významnou osobnost, jenž měla vřelý a hezký vztah k Morašicím, na pana Jaroslava Šejnohu. On sám v obci nežil, ale od roku 1922 zde bydleli jeho rodiče v č.p. 82 (Langrovi).

Pan Jaroslav Šejnoha se narodil r. 1889 v Sebranicích, ale základní čtyřleté vzdělání absolvoval v Makově, kde byl jeho tatínek řídícím učitelem. V deseti letech odchází studovat na Gymnázium do Jičína a jelikož ho zajímá malířství, začíná studia na vysoké škole a později pro své schopnosti získává stipendium a odjíždí na studijní pobyt do Francie. První světová válka je i pro něho neblahá skutečnost. Jako občan Rakouska – Uherska je umístěn do internačního tábora již jako akademický malíř. Odtud mu pomáhá značně bohatý muž pan Jedlička a po propuštění z tábora pan Šejnoha vstupuje do čs. armády. V roce 1918 po ukončení války odjíždí za rodiči do Makova, za krátký čas se však vrací do Paříže ke svému malování. Zde se seznamuje s bývalým ministrem zahraničních věcí Eduardem Benešem a ten ho postupně přesvědčil, aby se stal členem diplomatického sboru, jelikož pan Šejnoha uměl francouzsky, anglicky a německy, a začíná působit na Československé ambasádě v Paříži. Tam se v rodině pana Jedličky seznamuje s jeho dcerou Albertou a v roce 1923 si ji vezme za manželku. Stěhují se do Prahy a nyní často navštěvuje svoje rodiče, kteří bydlí již v Morašicích. V tomto roce je jmenován panem prezidentem Ed. Benešem vyslancem na ambasádu do Říma. V Itálii je velice spokojený až do roku 1936, kdy mění své působiště a odjíždí jako vyslanec do Estonska, do Talinu. Politika Německa začíná určovat osudy nejen jednotlivcům, ale celým národům. Pan Šejnoha se ženou odjíždí do Švédska a později do Anglie, kde navštěvuje prezidenta Československé republiky Ed. Beneše, seznamuje se i s Janem Masarykem. V roce 1943 je pověřen funkcí vyslance v Káhiře.

Po skončení II. světové války se vrací do Prahy a pracuje na ministerstvu zahraničních věcí. V roce 1947 odjíždí se svou ženou Albertou jako vyslanec do Indie.

Po únorových událostech se stává nepohodlným, jelikož byl přátelskými svazky spjat s mnohými diplomaty západních států a zná mnohá tajemství zahraniční politiky. Již se nevrací do Prahy, ale odjíždí do Kanady. Toto rozhodnutí nebylo lehké, v dopisech se těší na návštěvu Sebranic, kde se narodil, na Makov, kde byl prvňáčkem ve škole, na Morašice, kde od r. 1922 bydleli jeho rodiče. Tento kraj si zamiloval, protože zde prožil své mládí.

Kanada nebyla pro Jaroslava Šejnohu zrovna přátelská, jiná mentalita lidí, jiný vkus a životní styl neumožňovaly dostatečné finanční zabezpečení z jeho oblíbeného malování. Proto jeho žena učí francouzštině na školách. Při návštěvě svých příbuzných z Morašic v Kanadě projeví stesk po rodné vlasti a vysloví přání, aby po smrti byly jeho ostatky uloženy do rodinné hrobky na hřbitově v Morašicích, jelikož mu jeho zdravotní stav neumožňoval, aby milovaná místa navštívil. Umírá v roce 1982 ve svých 93 letech a jeho žena plní přání a urnu s jeho popelem posílá do Morašic, kde je s pietou uložena na místním hřbitově do rodinné hrobky.

Pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková

PRÁNOSTI KY

Studený prosinec - brzké jaro.

Je-li prosinec deštivý, mírný a proměnlivý, není se kruté zimy třeba báti.

Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.

V lednu moc sněhu, v červnu moc sena.

Ryje-li krtek v lednu, končí zima v květnu.

Leží-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu poleze za kamna.

Všem spoluobčanům přejeme pěkné Vánoce. V novém roce pevné zdraví, radost v kruhu rodiny a přátel, ale také úspěchy v práci a štěstí v životě.

